

FÖP LANDSBYGDSCENTRA

Samråd 2017

HORTLAX
ROSVIK
ROKNÄS/SJULNÄS
NORRFJÄRDEN
JÄVRE

ÖP2030

Översiktsplan för Piteå

Piteå kommun

Jävre

Sid 2

Dialog som arbetssätt

Att i dialog möta medborgarna på hemmaplan och ta del av önskemål, kritik och förslag är arbetssätt för de fördjupade översiktsplanerna för landsbygdscentra, FÖP. De samrådsförslag som nu arbetats fram är i hög grad baserade på det som framkommit under olika dialoger¹. Människors delaktighet i dialog med kommunens politiker och tjänstemän är förutsättningen för beslut om prioriteringar och gynnsamt samarbete för utveckling av landsbygden och dess centra. Genomförande av förslag kommer att kräva samarbete och samsyn med olika aktörer inom orten.²

Bakgrund

Piteå kommun har en ny kommunövergripande översiktsplan, 'ÖP 2030 Vårt framtida Piteå/ En levande stad och en modern landsbygd' antagen av KF 2016. Översiktsplanen föreslår fördjupade översiktsplaner, FÖP, för fem landsbygdscentra. Orterna är Rosvik, Norrfjärden, Rognäs/Sjelnäs, Hortlax och Jävre. De är belägna i den del av kommunen som i ÖP 2030 definieras som *landsbygd*.³

Landsbygdscentra och landsbygden

Hälften av kommunens invånare lever på landsbygden utanför Piteå stad och att vidmakthålla och utveckla levande orter med service nära medborgarna är angeläget. *Befolkningsmängden*⁴ i föreslagna landsbygdscentra ger idag underlag för god service. Därför bedöms långsiktiga möjligheter finnas att här hålla en god servicenivå, både offentlig och kommersiell. Funktionella Landsbygdscentra förutsätter att service fungerar också för det omland av byar som försörjer och nyttjar servicen i Landsbygdscentra. Byarna i omlanden ingår i upptagningsområden för skola och omsorg för respektive landsbygdscentra. Utvecklade landsbygdscentra utvecklar ett bra nät av service som förutsättning för attraktiva byar att bo i för stora delar av kommunen.

Mål och inriktning

Positiv utveckling i de minde tätorterna är viktigt för kommunens långsiktiga hållbarhet. Arbetet med fördjupade översiktsplaner syftar till att vidmakthålla och skapa varaktiga förutsättningar för att boende och arbete på landsbygden ska vara ett möjligt och attraktivt alternativ. Ingångsvärden för arbetet är att skapa förutsättningar för:

- en ökad befolkning på landsbygden som del av kommunens målsättning att år 2020 ha 43 000 invånare och år 2030 ha 46 000 invånare
- varierad tillgång av bostäder, både flerfamiljshus och enfamiljshus, vilket ger möjligheter att attrahera människor i olika livssituationer
- samhällelig service, omsorg, skola och vård som ger attraktionskraft och trygghet
- goda kommunikationer som gör arbete och delaktighet i samhället möjligt inom ett område större än ortens

Målen innebär bebyggelseutveckling, att företag främjas och att kommunens satsningar ska riktas mot att uppnå stärkt underlag för service i landsbygdscentra.

Uppdrag och förväntat resultat

Satsning på Landsbygdscentra är en del av kommunens arbete för hållbar utveckling i hela kommunen. Med målet att vidmakthålla och utveckla service nära medborgarna ska förutsättningar för utveckling tas tillvara. Förslag ska bidra till ökad attraktivitet på respektive ort. Särskilt fokus ska läggas på barn och unga och på frågor om jämställdhet och integration.

FÖP Landsbygdscentra omsätter i andra utredningar och strategier vunna kunskaper om markanvändning, det vill säga säkrar bevarande och utveckling och levererar underlag för fortsatt fysisk planering och utvecklingsprojekt i orterna

---

¹ Resultatet av tidiga dialoger finns sammanställda ortsviis i separat dokument, se Piteå kommuns hemsida

² Förslag till markanvändning och utpekade områden är endast till dels avstämd med mark-/ fastighetsägare. Samråd kommer att ske med samtliga berörda mark-/ fastighetsägare. Samrådet kommer att utvisa om förslag är genomförbara.

³ Definitionen av *landsbygd* är ett område från vilket man på mindre än 40 minuters resväg med bil kan nå kommunens centrum, definition Tillväxtverket

⁴ *Befolkningsmängd* som underlag för service i mindre orter, se definition Tillväxtverket. I FÖP Landsbygdscentra tillämpas reviderade befolkningstal i överensstämmelse med orters storlek i Piteå kommun.

Sid 3

Jävre som ort

Jävre idag

I Jävre bor 922 personer, 511 män och 481 kvinnor. Åldersgruppen i förvärvsarbetande ålder 44-65 år samt äldre mellan 65 och 79 år är de största. 85% av männen och 79% av kvinnorna i yrkesverksam ålder förvärvsarbetar, de flesta utanför Jävre. Jävre läge vid E4 emellan Piteå och Skellefteå medger möjlighet till pendling.

Jävre är långsträckt by på en plats som attraherat människor sen länge. På bergen finns lämningar från bronsåldern. Jordbrukslandskapet i Jävre och Nordstigen, den gamla färdvägen runt Norra Bottnen, har kontinuitet sedan medeltiden. Bebyggelsestrukturen idag är koncentrerad kring byvägen med en del i norr uppvuxen kring Degerfors bruk och en del i syd vänd mot havet. Byn har förtätats med främst egna hem under 1900-talet med ett mindre byacentrum längs Jävrevägen. Sen 1920-talet har det vackra läget vid havet tagits tillvara för turister. Idag är Jävre en port till Norrbotten för besökare. Området med vägrastplatser, turistinformation och småbåtshamn är ett andra centrum för byn.

I Jävre finns kommersiell och samhällelig service - dagligvaruhandel, tankställe, restaurang, café; kyrka samlingslokal; barnomsorg, skola med gymnastiksal, isbana, bokbuss, idrottsplats med fotbollsplan, motionsspår. Utspritt finns fastigheter med företagsverksamhet och arbetsplatsområden intill Jävrevägen. Utvecklingen av sjösidans hamnområde drivs av samlade krafter i byn.

Landsbygdscentra Social hållbarhet

Bakgrund

Hållbar utveckling 'ÖP 2030 Vårt framtida Piteå'

Översiktsplanens utgångspunkt är att planera för hållbar utveckling och en befolkningstillväxt i hela kommunen. Planeringen av mark- och vattenanvändning samt bebyggelsens utveckling ska präglas av en helhetssyn. En hållbar samhällsutveckling innebär att våra gemensamma resurser förvaltas på ett sätt som är långsiktigt, effektivt och stabilt för kommande generationer. Målsättningen är att samhällsbyggnad i Piteå ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet¹.

I FÖP Landsbygdscentra har **social hållbarhet** ett förstärkt fokus och metoden för arbetet med detta beskrivs nedan. Utifrån politiska beslut har extra fokus lagts på **barn och unga, jämställdhet** och **integration**.

Metod Fördjupad översiktsplan Landsbygdscentra FÖP, Social hållbarhet

Varje del i samrådshandlingen har genomlysts ur ett socialt hållbarhetsperspektiv och då särskilt utifrån fokusområdena. För att få kunskap och insikt i dessa områden har följande metoder och verktyg använts.

- Dialog med barn och unga inom respektive landsbygdscentra har genomförts. Medverkande var barn i årskurs två och fem och/eller sex samt med elevrådsrepresentanter för högstadiet. Resultaten av dialogen sammanfattas i texten nedan.
- Bakgrundsmaterial för varje landsbygdscentrum beskrivs så långt det är möjligt utifrån könsuppdelad statistik.
- Tillgänglighetsrapport avseende beståndet av flerbostadshus för personer med funktionsnedsättning.
- Trygghetsundersökningar
- Prognoser för antal äldre i olika stadsdelar och byar.
- Dialog med personal från flyktingmottagningen

Faktaruta

För att beskriva hur pass väl en plats och en verksamhet fungerar för människor med funktionsnedsättning används begreppet "tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning" alternativt "tillgänglighet för alla".

Barn och unga

Hållbarhet

Samtliga förskolor och skolor är diplomerade för hållbar utveckling.

Genomförda undersökningar

Elevhälsosamtalen 2016 visar att alla flickor och pojkar i årskurs fyra i Jävre uppger att de mår bra. Motsvarande siffror för flickor respektive pojkar i kommunen är 95 och 94 procent. Andelen fysiskt aktiva för båda könen i årskurs fyra är 67 % jämfört med flickor och pojkar i kommunen 65 respektive 77 %.

Dialoger - Barn och ungas egna perspektiv

Barnen trivs väldigt bra i sin by. De trivs för att det är lugnt, litet och mysigt, nära till allt, att det finns kyrka, badstrand och livsmedelsbutik. De vill helst inte att fler flyttar hit. Här känner alla varandra och alla hjälper varandra. Det är lätt att ta sig ut till skärgården på sommaren. Barnen önskar att fanns ett badhus, slöjdsal i

---

¹ Piteå kommuns verksamhetsplan - Plan för hållbarhet.

skolan och en större sporthall i byn med bättre utrustning som även kan nyttjas på fritiden. Ett förslag de har är att anlägga en minigolfbana vid turiststationen.

Bunässand är en bra badplats där man badar på sommaren. Den är dock sliten. Toaletter, omklädningsrum och badbrygga är inte underhållna. Barnen är också mycket vid Jullevallen och Haralds-Gärda. Skaterampen på Jullevallen skulle de gärna vilja ha närmare byn. De nämner fyra lekplatser som de brukar leka i. Lekutrustning är borttagen på vissa lekplatser och någon behöver rustas upp. Barnen önskar att det fanns en liten lekpark vid Jullevallen, kanske med en linbana. Andra viktiga platser som används är Högberget, tennisplanen och Arkeologstigen. De flesta cyklar och går utan problem och tycker att det är lite trafik. Barnen upplever dock en otrygg korsning vid korsning vid E4-avfarten Norra infarten Jävre.

Jämställdhet

Fler män än kvinnor är bosatta i Jävre, 52 respektive 48 %, jämfört med kommungenomsnittet där könen är jämnt representerade. En större andel av befolkningen i Jävre förvärvsarbetar än i Piteå i genomsnitt. Fler män än kvinnor förvärvsarbetar, 85 respektive 79 %. Könsskillnaden är större än i Piteå i genomsnitt. Orsaken till skillnaden är okänd.

Av dem som förvärvsarbetar är det lika många män som kvinnor som pendlar ut från Jävre, 83 %. I Jävre har 21 % av invånarna tillgång till busskort och 99 procent av hushållen äger eller har tillgång till bil.

Både kvinnor och män 16-84 år i Jävre- och Hortlaxområdena tenderar att rapportera sin hälsa som god eller mycket god i större utsträckning än kvinnor och män i Piteå i genomsnitt, även om skillnaderna inte kan säkerställas statistiskt. 73 % av kvinnorna i Jävre/Hortlax och 69 procent av kvinnorna i övriga Piteå rapporterade sin hälsa som god. Motsvarande siffror för män var 74 procent i Jävre/Hortlax jämfört med 70 % män i övriga Piteå. Jävre- och Hortlaxbornas psykiska välbefinnande skiljer sig inte från övriga boende i Piteå kommun i åldrarna 16-84 år.

Andelen kvinnor och män 16-84 år i Jävre/Hortlax² som är fysiskt aktiva minst 30 minuter per dag ligger på samma nivå som i Piteå i genomsnitt, 65 % av kvinnorna och 69 % av männen.

Integration

I Jävre finns idag några få bostäder för nyanlända. Mottagandet i Jävre har fungerat på ett bra sätt. Efterfrågan av bostäder är kopplat till hur transportmöjligheterna ser ut. Många nyanlända har inte körkort eller biltillgång och därför är kollektivtrafiken enda sättet för många att kunna transportera sig. Fler bussturer behövs om det ska vara möjligt att bo i Jävre och kunna arbeta, studera, delta i aktiviteter och samhällsliv. Gång- och cykelvägar genom byn saknas när innevånare behöver ta sig till butik, busshållplatser, skola och förskola.

Långtidsprognos för antalet äldre visar på att kvinnor och män i åldern 80 -100 år tros öka från år 2017 till år 2037. Det kan innebära ökade behov av stöd och hjälp både i och utanför hemmet. Totalt beräknas det år 2037 att bo 126 personer över 80 år i Jävre (45 kvinnor och 81 män)².

Jävre hade år 2015 totalt 52 lägenheter i flerbostadshus. Av dessa var drygt en tredjedel tillgängliga med rullstol, drygt 90 procent var tillgängliga med rollator. Närmare 10 % var inte alls tillgängliga³. Polisens trygghetsmätning 2016 visar att i de södra delarna upplevs tryggheten som god liksom i övriga delar i Piteå.

---

² Befolkningsprognos 2016-2040, Piteå kommun. Demografisk framskrivning med trendbaserad framskrivning av inflyttare, baserad på befolkningen i kommunen 160630.

³ Under 2015 genomfördes en inventering av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i hela flerbostadshusbeståndet i Piteå kommun. Rapport: Wikman, L. Tillgänglighet till bostäder i Piteå. Wikman-konsult AB 2015.

FÖRSLAG Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet

Vid exempelvis exploateringar, markanvändning, markanvisningar, planering för bebyggelse och detaljplaner ska hållbar utveckling ingå som en del i arbetet. Detta innebär att framtagna checklistor för att säkerställa social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet ska användas i samhällsplaneringsprocessen.

Natur och vatten

Jävre ligger vid havet där Jävreaån mynnar. Ån som till stora delar rinner genom odlingslandskap har tidigare använts i byns äldre bruksmiljö där järnbruk, kvarn och sågverk funnits. Tidigare vandringshinder i ån är åtgärdade. Flera fiskarter vandrar upp i ån för lek. Utter förekommer i hela vattendraget. Nära Jävre finns flera höga, delvis kala kustberg med fornlämningar som enkelt kan besökas via Arkeologistigen. Bergen är en viktig tillgång för friluftslivet som besöksmål och utkiksplatser.

Bristområden

- Kustbergen Högberget, Lillberget och Sandholmsberget är viktiga utflyktsmål men saknar skydd för naturmiljön (dock Riksintresse kulturmiljö).
- Fiskesjöarna Degersjön och Breksjön avvattnas av Norrbäcken som rinner ut i havet vid Jävrebodarna. I bäcken finns vandringshinder som försämrar möjligheterna för fisk att vandra upp från havet.
- Boende i Jävre upplever igenväxningen av Långsjön och Lidträsket som ett problem.

FÖRSLAG Utvecklingsområden Natur och vatten

För att stärka Jävres attraktivitet - att bo i och att besöka - föreslås att viktiga hänsynsområden avgränsas på markanvändningskartan och att naturområden för rekreation och friluftsliv utvecklas.

- För kustbergen med Arkeologistigen föreslås naturvårdsavtal och en grön skogsbruksplan som långsiktigt säkrar rekreations- och upplevelsevärdena (**karta punkt 1**).
- Vandringshindren i Norrbäcken utreds och en plan med förbättringsåtgärder tas fram.
- Övergödning och igenväxning av sjöar är ett problem på många platser i kommunen som ofta beror på näringsläckage från jord- och skogsbruk samt enskilda avlopp. I kommunens pågående arbete med att minska övergödning är tillsyn av enskilda avlopp, gödselhantering inom jordbruket och översyn av pågående markanvändning viktiga delar i arbetet med att minska igenväxningen av sjöar.

Grönstruktur

Grönstruktur idag

Jävre omgärdas både av öppet odlingslandskap och av skogsklädd mark. Karaktäristisk är kontakten med havet och med berg som utgör utflyktsmål som attraherar många besökare. Ute vid Bunässand finns en välbesökt badstrand. Dock är badbrygga, toaletter, och omklädningsrum slitna.

I Jävre finns väldigt lite avsatt parkmark. Den största ytan är ett skogsområde vid Kattheden som utgör en kil mellan nuvarande och planerad bebyggelse. Vid den norra infarten finns grönytor avsatta, men dessa kan knappast betraktas som vistelseytor.

I Jävre finns ett offentligt lekområden på Åkroksvägen.

Brister och behov

Utpekade områden och strukturer med närnatur och/eller parkmark av större betydelse saknas. Det saknas utpekade skolskogar. Områden runt ån och kvarnen är fina men skulle kunna utvecklas mer. Det saknas stadsgrönska som knyter ihop byn gestaltningsmässigt.

Lekplatsen behöver ny gestaltning och allmän upprustning.

FÖRSLAG Grönstruktur

- För att förtydliga och tillgängliggöra Jävres särskilda platskvaliteter föreslås åtgärder som knyter ihop olika delar av byn och som ökar tillgängligheten till natur- och kulturområdena genom bättre promenader. Miljöer som fungerar som mötesplatser utomhus eftersträvas.
- I samverkan med byn utvecklas området längs med ån med leder så att Kvarnområdet förbinds med hamnen (**karta punkt 2**).
- Trädplanteringsplan upprättas. Mellan norra och södra byn planteras trädrad jämte ny gc-väg.
- Bunäsuddens badstrand rustas (**karta punkt 3**).
- Lekplatser i Jävre ses över. Borde ny lek-/mötesplats anläggas – optimal plats och innehåll utreds.

Kultur och fritid

Föreningar och organisationer bidrar starkt till att landsbygden är levande. Föreningslivet står för stor del av verksamhet samt äger och driver anläggningar med stöd från kommunen.

De anläggningar och mötesplatser som finns underlättar möjligheter till möten och bidrar till en social samvaro för alla.

För att stärka föreningarna och ge möjlighet till olika aktiviteter sker stor del av verksamheten inom samverkansområden. Närhet till naturen, till rekreation och möjlighet att vistas i ute är viktiga förutsättningarna för landsbygden. Detsamma gäller tillgång till allmänna platser som bad-, lek-, idrottsplatser och bibliotek.

Kultur och fritid i Jävre

Jävre präglas av en samhörighet och samverkan mellan föreningar och företag i byn. Den ideella andan har utvecklat byn under en lång tid och visar sig exempelvis genom de starka ideella krafterna kring Kustkyrkan och mötesplatsen vid båthamnen.

I Jävre finns Bunässand badplats, elljusspår, tennisbana, fotbollsplan samt en ishockeybana vid skolan. En samlingslokal som hembygdsföreningen ansvarar över. Bokbussen har hållplatser i byn för både skola och allmänhet. Vintertid finns preparerade vandringsleder samt vinterleder med vindskydd och grillplatser.

Arkeologstigen och Solanderleden ger möjlighet till naturupplevelser och rekreation året om.

Fotbollsverksamheten sker i samverkan med Södra United; Jävre, Blåsmark och Hemmingsmark.

FÖRSLAG Kultur och fritid

Det bör finnas ett grundutbud av anläggningar för kultur- och fritidsverksamhet i samtliga landsbygdscentra. Anläggningarna ska täcka behov både sommar och vinter samt matcha kvinnors, mäns, flickors och pojkars intressen och behov. Förslaget är att det ska finnas

- en näridrottsplats och en isbana i anslutning till skolan samt elljusspår och utegym
- möjlighet att bedriva inomhusidrott i sporthall samt en fotbollsplan utomhus
- mötesplatser och tillgång till filialbibliotek eller bokbuss
- möjlighet att nyttja befintliga kommunala lokaler för kultur- och fritidsverksamhet på kvällstid

I Jävre undersöks

- Fortsatt utveckling av idrotts- och spontanytor i anslutning till skolan (**karta punkt 4**).
- Flytt av Skaterampen på Jullevallen till plats i byn liksom plats för minigolfbana och utegym.
- Högberget kan utvecklas och marknadsföras som ett område för friklättring. Fortsatt utveckling av vandrings- och rekreatiomsområden i anslutning till Arkeologistigen och båthamnen (**karta punkt 1**).

- Området vid Bunässands badplats har stora utvecklingsmöjligheter för spontanaktiviteter och rekreation (**karta punkt 3**)

Investering av anläggningar på landsbygden bör ske av föreningslivet med stöd av kommunala bidrag. Driftsfrågan av kultur- och fritidsanläggningar bör utredas.

Samhällsservice Skola

Skolan idag

Jävre har idag en skola från förskoleklass till årskurs 6 med cirka 70 elever. I samma byggnad finns även två förskoleavdelningar. Från och med årkurs 7 så går eleverna på Hortlaxskolan. Byggnaden är delvis renoverad under 2010-2014.

Utemiljön vid skolan är generös men exempelvis hockeysarg runt isbana är förfallen. Ett önskemål är en större idrottshall. Trafiksituationen vid skolan är oklar, det är trångt och skyltningen är bristfällig.

FÖRSLAG Skola

- Skapa bättre skyltning så att det blir lätt att hitta till skolan.
- Översyn av utemiljön vid skolan, multiarena, renovering av hockeysarg etc; översyn av trafikmiljön (**karta punkt 1**).
- Frågan om sporthall utreds. Kan befintlig hall bli matsal i det fall ny hall byggs? (**Karta punkt 2**).
- Skapa förutsättningar för att delar av skolan ska kunna nyttjas kvällstid och helger.
- Skolvägar förbättras.

Samhällsservice Vård och omsorg

Diagram Befolkningskurva i Jävre placeras nedre del av sida:

Vård och omsorg i Jävre idag

Den äldreomsorg som bedrivs i Jävre innebär hemtjänst till cirka 20 personer. Hemtjänsten utgår från Hemmingsmark. Det bor allt fler äldre personer i Jävre och antalet äldre förväntas öka framöver. Vård- och omsorgsboende finns närmast i Hortlax och anpassat boende för äldre saknas.

Många fritidshus finns idag belägna mellan Jävre-Pitsund och mellan Jävre-Jävrebodarna. Det är oklart hur många som bor här permanent och hur behovet av vård/omsorg i dessa områden kommer att se ut framgent.

Dialog i Jävre

Många är intresserade av äldrefrågorna. Det framkommer tydligt att Jävreborna vill bo kvar i Jävre så länge det går. Idag är det brist på lägenheter. Fler lägenheter, gärna marklägenheter, behöver byggas. De äldre vill sälja sina hus men vill ha tillgång till lägenheter först.

Gång- och cykelvägar ökar tryggheten och möjligheterna att vistas ute. Affären i Jävre är viktig.

FÖRSLAG Vård och omsorg

Enligt demografikurvan kommer antalet äldre i Jävre att öka. Jävreborna vill i första hand bo kvar i Jävre. En förutsättning för både tillfredsställande boende för den enskilde och möjligheter till generationsväxling är att alternativt boende finns att tillgå. Lägenheter bör byggas där både gamla och unga kan bo, gärna i samma område.

- Flera boendialternativ behövs med möjlighet att kunna flytta till lägenhet, gärna hyrd eller ägd marklägenhet
- Trygghetsboende med samvarolokal/hemtjänstlokal behövs i Jävre, gärna nära affären/i centrum (**karta punkt 3**).
- Gång- och cykelvägar som binder ihop byadelarna och viktiga målpunkter behöver byggas

Mellan Jävre och Pitsund och Jävrebodarna finns många fritidshus dit människor flyttar permanent, exempelvis till Jävrebodarna, Hattudden och Bunäsudden. Stora geografiska avstånd kan bli en utmaning för hemtjänsten när insatser av äldreomsorg behövs.

- Utredning om permanentboendet i omvandlingsområden i Jävres närområde och framtida behov av äldreomsorg bör göras

Vård och omsorg – definitioner **FAKTARUTA**

Trygghetsboende TB

TB, en så kallad mellanboendeform som överbryggar glappet mellan vanligt boende och särskilt boende för äldre som fyllt 75 år. I TB finns gemensamhetslokal och kommunanställd personal som ordnar aktiviteter i samarbete med frivilliga boende. Bostaden har bra tillgänglighet och möjlighet till social samvaro finns. I TB finns oftast hemtjänstens arbetslokal. TB omfattas inte av biståndsbeslut och ingår inte i det kommunala åtagandet enligt socialtjänstlagen. För att ansöka om lägenhet i TB behöver man stå i Pitebos kö.

Trygghetstelefon tillhandahålls utan prövning. Hjälptillgodoses via individuell ansökan om hemtjänst.

Antal lägenheter i trygghetsboende i Piteå är 58 stycken kommunägda (Fastighets- och Serviceförvaltningen) och 52 stycken i Pitebos regi. Lägenheterna har stor efterfrågan

Enligt ny utredning från Socialdepartementet föreslås att kommuner ska kunna inrätta en särskild boendeform. Boendeformen kan betraktas som ett biståndsprovat TB och föreslås bli frivilligt för kommunerna att inrätta.

Seniorboende

Lägenheter med bra tillgänglighet och funktionalitet. Rymliga badrum. Inga trösklar. Hiss finns. Erbjuds till personer som är över 65 år och står i Pitebos lägenhetskö.

Vård- och omsorgsboende

För att idag komma ifråga för ett särskilt äldreboende, krävs ofta att den äldre behöver vård och omsorg dygnet runt.

Arbete och näringsliv

Arbete och näringsliv idag

Jävre är en boendeort med låg andel av befolkningen som både arbetar och bor på orten. Arbetsmarknaden är i antal personer liten, 109 personer hade 2014 arbete i Jävre.

Jävres arbetsmarknad utgörs till en större del av privata arbetsgivare, främst inom bygg, jordbruk och företagstjänster. Jävres arbetsmarknad består till större del än på andra orter av fåmansbolag. Detta är speciellt tydligt inom företagstjänster. Av arbetande i Jävre är hög andel företagare. Då en stor andel av företagen i Jävre utgår ifrån hemmet finns en risk vid generationsväxling att företagen inte säljs utan avvecklas då företagaren vanligtvis fortsatt vill bo kvar på sin fastighet.

Den lokala arbetsmarknaden domineras av män. Inom skola och förskola dominerar andelen kvinnor.

Jävre har relativt väl utbyggd kommersiell service. Jävre har ett attraktivt läge vid hav och E4 som över tid utvecklats turistiskt. Här har funnits företagsverksamhet i form av campingplats, motell och kursgård. Jävre har turistbyrå i vars anslutning byn, kommunen och Trafikverket samverkat kring utveckling av rastplatser på ömse sidor av E4. På sjösidan bedrivs café sommartid av entreprenör, även så i gamla Kvarnbyggnaden. En ställplats byggs av byn i anslutning till rastplatsen på sjösidan. Övernattningsmöjligheter saknas idag. Turism som näringsgren behöver och kan utvecklas.

Jävre saknar mark som i plan är avsatt som industriområde/verksamhetsområde. Fastigheter att hyra för företagsverksamhet saknas.

FÖRSLAG Prioriteringar arbete och näringsliv

- Kommunen ska verka för att tillskapa ett verksamhetsområde där plats kan erbjudas.
- Utvecklingspotentialen bland fåmansbolag bedöms kunna stärkas genom att skapa förutsättningar för en samlokalisering, i ett företagshotell.
- Jävre har stora möjligheter att utvecklas turistiskt både genom ideella krafter och företag. Program för utveckling av Jävre som turistort med regional betydelse genomförs (**karta punkt 4**).
- Förvärvsfrekvensen för kvinnor är lägre än för män. Män förmodas pendla i högre omfattning. Studie görs med fokus, dels på hur jämställt arbetsmarknaden fungerar för kvinnor och män i landsbygden dels på förutsättningar för ökad sysselsättning på orten. Studie ska baseras på könsuppdelad statistik över kvinnor och män på landsbygden (alla orter).
- Studie av former för integration inom företagen i Landsbygdscentra utförs. Kan arbetstillfällen skapas genom samverkan mellan olika organisationer (kyrka, kommun, assistans/serviceföretag).
- Utveckling av kollektivtrafik och gång- och cykelvägar betraktas även som en näringslivsfråga då det ökar möjligheterna till arbete om man inte har möjlighet till biltransport.

Kulturmiljö

Historik och kulturmiljövärden idag

Jävre har en stor variation av olika kulturmiljöer. Fornlämningar, Norrbottensgårdar i ett öppet jordbrukslandskap, bruksmiljön Degerfors bruk med kvarnområde vilket präglar byns norra del. Fyren och sjöbodarna samt turiststationen, vilken är ett av fyra byggnadsminnen i Piteå kommun, präglar den södra delen. Jävre omnämns i skriftliga dokument år 1481 men platsen har varit bebodd betydligt längre, vilket stenåldersfynd och gravfält på Lillberget och Högberget vittnar om. Fornlämningsområdet är länets största gravfält från brons- och järnåldern. I anslutning finns även många boplatser. På Bokmyrberget hittades det så kallade Jävresmycket daterat till 400-600 efter Kristus. Nordstigen, den medeltida färdvägen, passerar byn. Från 1797-1893 bedrevs verktygstillverkning på Degerfors bruk. Namnet härrör från grundaren Johan Degerman och bruket var Piteabygdens äldsta järnbruk. Herrgården byggdes 1807. På generalstabskartorna från åren 1859 samt 1900 står Degerfors, likvärdigt med "Jäfre" som ortsnamn, vilket visar på brukets betydelse. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse saknar skydd utöver de allmänna skyddsbestämmelserna i PBL.

Följande kulturmiljöer i Jävre är särskilt värdefulla se faktakarta:

- 1 Skolbackevägen 20: Jävres bönhus, 1922
- 2 Järevägen 59/Barksjövägen 1: Degerfors bruk, järnbruk och såg, hammarområde med kvarnhus samt herrgård från 1807 med tillhörande uthus och park. Högt kulturhistoriskt värde
- 3 Gravfält Högberget med Arkeologistigen, riksintresse för kulturmiljövård
- 4 Norra Hedvägen: delvis välbevarade gårdsmiljöer inom odlingslandskap bevarandeklass II
- 5 Bunäsuddvägen 5: Jävregården, hitflyttad från Öjebyn
- 6 Jävres fyr 1871, så kallade Heidenstamfyr samt sjöbodarna av varierande ålder
- 7 Järevägen 186: Turiststation byggd 1966, byggnadsminne

FÖRSLAG Kulturmiljö

Förhållningssätt/allmänna åtgärder

- Jävres rikedom på kulturmiljöer från olika epoker behöver tillgängliggöras samlat och skyltas bättre. Här finns en stor turistiskt potential som byn, företag och Piteå kommun kan samverka kring i ett program för omhändertagande och utveckling av kulturmiljöerna
- Kommunens kulturmiljöprogram behöver kompletteras avseende inventering av byggnader
- Kulturmiljöernas värden säkerställs genom skyddsbestämmelser i exempelvis detaljplan
- Detaljplan är angelägen för Degerfors bruk, för helheten med byggnader och miljö vilka ska underhållas så att kulturhistoriska och estetiska värden bevaras och förstärks (**karta punkt 1**)
- För att bevara och förstärka Jävres karaktär bör byggande på åkermark undvikas. Sammanhanget mellan gårdar och öppet landskap ska söka bevaras. Ur kulturmiljöperspektiv är det olämpligt att bebygga jordbrukslandskapet öster om E4:an.
- Nybyggnation ska förhålla sig till omgivande kulturlandskapet vad gäller volym, proportioner och materialval.
- Det är värdefullt för Jävre om Norrbottensgårdar med mangårds- och ekonomibyggnader underhålls så att kulturhistoriska och estetiska värden bevaras och förstärks.
- Att bevara jordbruksmark är ett nationellt miljömål, det är värdefullt att odlingsmarken hålls i bruk eller hindras från igenväxning.

Boende och byggande

Bebyggelse och boende idag

I Jävre finns 11 stycken små flerbostadshus med 52 hyreslägenheter varav hälften i privata fastigheter. Härutöver finns ett tjugotal kommunägda hyreslägenheter av vilka hälften är marklägenheter mitt i byn. 185 stycken enbostadshus och 48 stycken fritidshus finns inom tätorten ¹ (Sammanslagning av SCB's tätortsavgränsning år 2010 och år 2015). Jävre har en stor andel fritidshus utanför tätorten vid kusten. Inom hela området södra Jävre ² (Sammanslagning av statistikområde 020301 och 020303 (NYKO)) finns 485 fritidshus och 266 enbostadshus. Detta innebär även att 85 av de bebodda fastigheterna i södra Jävre ligger utanför tätorten. Fritidsbebyggelsen har stor betydelse som serviceunderlag för Jävre som ort.

På 1970-talet planlades för två villaområden på Lekattheden vilka delvis har genomförts. Här finns cirka 25 obebyggda tomter. I byn i övrigt finns ett fåtal avstyckade ej bebyggda tomter.

Jävre har två mindre centrumbildningar, den ena längs Järevägen. Här finns de gamla kulturmiljöerna och hus där affärer tidigare varit inrymda, vilka fått ny användning. Ett andra centra finns i anslutning till E4 och turiststationen med bensinmack, dagligvaruhandel och restaurang. Turistinformationsbyggnaden från 1967 är en solitär, symboliskt modernistisk. Sommarkaféer finns i gamla kvarn och sjöboda. Ej planlagda områden med verksamheter ligger spridda utefter Järevägen.

Befolkning och bostäder - behov och brister

En blandning av hyres- och insatslägenheter efterfrågas, särskilt av äldre som vill bo kvar i Jävre efter att de sålt sitt hus. Större lägenheter än 2:or saknas. Önskade lägen är i närheten till affär (sågen, gamla medborgarplatsen) men även i norra delen av byn. Det finns behov av lägenheter för ungdomar som vill bo kvar. Det finns många små hus som bebos av äldre. Skulle dessa frigöras finns risk att de inte är attraktiva för barnfamiljer som har behov av större hus. Tomter i fria lägen utanför "kvarterstruktur" efterfrågas, samt större tomter och större byggrätter (från dialog).

Centrum - behov och brister

I norra delen av byn finns ytor som kan utvecklas för gemensamt bruk, exempelvis som busstorg. Längs den utdragna bebyggelsestrukturen saknas promenader, belysning och träd vilka, jämte ny bebyggelse i anslutning till byvägen, skulle bidra till att byn utvecklas som en helhet.

FÖRSLAG Boende och byggande

Målsättningar

Övergripande mål är att åstadkomma byggande av bostäder, företrädesvis flerbostadshus, genom förtätning framförallt längs byvägen. Flerbostadshus för människor i olika livsskeenden byggs nära service. Mål är vidare att möjliggöra nya villatomter i attraktiva lägen på sjösidan av E4. Centrumfunktioner längs byvägen utvecklas i samarbete med fastighetsägare och olika aktörer. Nya anläggningar ska placeras så att de syns och stärker den offentliga miljön. Åtgärder ska skapa bättre gestaltning, tydlighet, trygghet och tillgänglighet för alla.

Generella åtgärder (gemensamma för alla landsbygdscentra)

- Gemensam kö ortsvis för kommunala och privata fastighetsägare kan undersökas.
- Förbättrad tomtkatalog för enbostadshus, med ökad överskådlighet utvecklas och föreslås omfatta såväl privata som kommunala tomter (kommunalt initiativ).
- Skolans och barns behov utreds och beaktas inför beslut om exploatering av områden/miljöer.
- Tillgänglighetsvandringar av centrum bör genomföras utifrån funktionshinderperspektiv.
- Planbestämmelser för detaljplaner utformas för att medge olika tomtstorlekar.
- Vid nyproduktion av bostäder bör variation av upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar möjliggöras för främjande av social inkludering.

- Ägare av avstyckad obebyggd tomtmark i attraktiva lägen stimuleras att försälja tomtmark för ny bebyggelse av såväl flerbostads- som enbostadshus.
- Privata fastighetsägare med mark i attraktiva lägen stimuleras till bygge av flerfamiljshus antingen i egen regi eller att upplåta/försälja mark för att möjliggöra för annan exploatör.

Förslag flerbostadshus

En förtätning längs byvägen som binder ihop de olika delarna av byn med både flerbostadshus och enfamiljshus ökar byns attraktivitet och nyttjar befintlig infrastruktur (kommunikationer, VA). Områden för flerbostadshus utpekade inom befintlig bebyggelsestruktur. Detaljplan upprättas gemensamt för förtättningsområden längs byvägen, inklusive gång- och cykelväg (ersätter i tillämpliga delar byggnadsplan D0406, 1961).

Ny bebyggelse med flerbostadshus föreslås inom

- Flerbostadshus/anpassat boende. Medborgarplatsen. Obebyggd tomt, medger förtätning längs byvägen. Ej detaljplanelagt område. Privat ägo. (**Karta punkt 2**).
- Flerbostadshus/anpassat boende/marklägenheter. Nära affär. Obebyggda tomter. Marken är privatägd, ej detaljplanelagd (från dialog). (**Karta punkt 3**).
- Flerbostadshus/anpassat boende/marklägenheter. Nära affär. Obebyggd tomt. Marken är privatägd och ej detaljplanelagd. (från dialog). (**Karta punkt 4**).
- Utredningsområde. Flerbostadshus/marklägenheter. Förtätning längs byvägens östra sida. Området kräver uppfyllnad. Ej detaljplanelagt. Privat ägo. (**Karta punkt 5**).
- Flerbostadshus/alt enbostadshus. Komplettering intill befintligt flerbostadshus vid Barksjövägen. Ägare Piteå kommun respektive privat ägo. Ej detaljplanelagt. (**Karta punkt 6**).
- Utredningsområde. Flerbostadshus/anpassat boende. Förtätning/komplettering vid Hammarbacksvägen. Detaljplan D0406, detaljplaneändring krävs. Ägare Piteå kommun. (**Karta punkt 7**).

Förslag områden enbostadshus

Nya områden för enbostadshus saknas i ÖP2030. Områden för enbostadshus kan i delar kompletteras med marklägenheter att hyra och/eller med flerbostadshus

Ny bebyggelse med enbostadshus föreslås inom

- Enbostadshus/eventuellt flerfamiljshus, avstyckade tomter vid Lekattsheden. Detaljplan DB0404. Detaljplaneändring, flexibla tomtstorlekar och ökad byggrätt. Översyn av tillfart och landskapsåtgärder. Ägare Piteå kommun. (från dialog). (**Karta punkt 8**).
- Utredningsområde. Enbostadshus, västra sidan av byvägen, i anslutning till Lekattområdet. Marken är privatägd. Ej detaljplanelagt område (från dialog). (**Karta punkt 9**).
- Utredningsområde. Enbostadshus, södra sida Bunäsuuddsvägen. Havsutsikt. Utanför verksamhetsområde VA. Ägare Jävre byamän respektive SCA AB. Ej detaljplanelagt. Utpekande av LIS-område. (**Karta punkt 10**).

Gestaltning

Karaktärsdrag och behov

Bebyggelsen i centrala Jävre är varierat småskalig vilket skapar en trivsamt bykänsla. Bruksmiljön vid Degerfors bruk med kvarn område har stilmässigt haft stor påverkan. Påfallande många hus är vita med dekorativa fasadelement. Nyare flerbostadshus är utförda i rött trä. Jävre har en stor variation av olika kulturmiljöer att ta tillvara vilka kan tydliggöras bättre genom skyltning och sammanbindande promenader. Byn saknar centralt lek område/mötesplats för barn och unga. Tydligare gestaltning av sammanhang kring E4

behövs. Fortsatt utvecklingsarbete krävs för att till fullo utveckla både natur- och kulturgivet innehåll på ömse sidor om E4 vid Turistinformation och fyr. Gestaltningssprogram behövs för att undvika splittrat intryck.

FÖRSLAG Gestaltning

Utveckling av bykärna och hamnområde

Byakärnan utvecklas med målet att binda ihop bydelarna och att tydliggöra gamla och nya gemensamma målpunkter. Centrumutvecklingsgrupp bildas med olika aktörer inklusive kommunen. Åtgärder kan omfatta ny bebyggelse, trafikfrågor, belysning, utemiljö samt mötesplatser - i syfte att skapa bättre gestaltning, tydlighet, trygghet och tillgänglighet för alla

- Mark runt byvägen utvecklas. Bättre stråk mot naturpark längs Jävreaån och mellan målpunkter i byn utvecklas. (**Karta punkt 11**).
- En trädplan upprättas för centrala Jävre jämte förslag till gång- och cykelvägar/promenader
- Busshållplatsen gestaltas som allmän samlingsplats
- Kvalitet, respekt för bevarandevärden och genomtänkt sammanhållen design ska prägla hamn- och rastplatsområdena.

Förtätning av befintlig bebyggelsestruktur

Förtätningssmöjligheter finns i centrala Jävre. Både Piteå kommun och privata fastighetsägare äger områden väl lämpade för bebyggelse. Bebyggelsen kan vara blandat småskalig. Byggnader kan uppföras i olika material och färgvariation kan ta tillvara byns särdrag.

Sid 12

LIS Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS, innebär att kommunen har större möjligheter att ge dispens från det generella strandskyddet för bygge av hus eller anläggning som gynnar utvecklingen av landsbygden om så kallat LIS-område pekas ut. Förutsättningen för LIS-områden är att åtgärderna ger långsiktiga och positiva effekter på sysselsättning och/eller bidrar till att bevara bra service på landsbygden. Det långsiktiga skyddet av strändernas natur- och friluftsvärden får samtidigt inte äventyras. Allmänheten ska ha tillgång till stränderna och livsvillkor för djur- och växtlivet ska skyddas. LIS-områden ska pekas ut i översiktsplanen. LIS kan användas som en generell åtgärd och som en strategisk funktion för att stärka kommunen i glesbygd/landsbygd.

LIS i Piteå kommer att utgöra ett tematiskt tillägg till ÖP2030 Piteå kommun. I arbetet med 'FÖP Fördjupade översiktsplaner Landsbygdscentra' identifieras LIS-områden som kan stärka orterna.

Enligt de nationella regelverket för LIS ska kommunen vara restriktiv när områden pekas ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen vid kusten. I närheten av Landsbygdscentra i Piteå finns dock områden där så kallad luckbebyggelse är möjlig och strandnära lägen där gemensamma anläggningar behöver utvecklas.

FÖRSLAG LIS

Utpekande av Landsbygdscentra är ett ställningstagande för att vidmakthålla och utveckla de mindre tätorterna där underlaget för service är avgörande.

Ett kriterium för avgränsning av LIS-områden i de fördjupade översiktsplanerna i Piteå föreslås vara

- Landsbygdscentra - Rosvik, Norrfjärden, Rognäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre - utgör noder för utveckling i Piteå kommun. Inom ett avstånd av 10 kilometer runt Landsbygdscentra eftersöks LIS-områden för komplettering av bebyggelse och anläggningar.
- Översiktligt identifierade områden, se illustration, utgör en bruttosumma av ytor som analyseras i arbete med tematiskt tillägg 'LIS i Piteå kommun'
- Nya tomter i strandnära lägen tillskapas mellan ställplats och Bunäsdudden (LIS-område). **(Karta punkt 11)**
- Strandpromenad anläggs längs vattnet från Fryrområdet till Bunässand (LIS-område).

JORDBRUKSMARK i Landsbygdscentra

Samtliga utpekade Landsbygdscentra i Piteå är i grunden gamla jordbruksbyar med medeltida ursprung. Gamla boställen ligger på moränkullar och vägsträckningar följer höjdlägen i terrängen. Över tid har bebyggelsen vuxit ut även över tidigare betes- och ängsmarker. Under sena 1900-talet byggdes bostadsområden och tillhörande infrastruktur även på åkermark. Bebyggelse på sankmarkområden har ställvis inneburit problem.

Bevarande av jordbruksmark är idag ett nationellt miljömål. Byggande på jordbruksmark ska undvikas. Idag är många potentiella områden för ny bebyggelse i översiktsplanen, ÖP2030, utpekade på jordbruksmark.

FÖRSLAG Jordbruksmark i Landsbygdscentra

Utpekande av Landsbygdscentra är ett ställningstagande för att vidmakthålla och utveckla de mindre tätorterna där möjligheter till attraktivt byggande är avgörande.

Förhållandet till jordbruksmarken i Landsbygdscentra föreslås vara

- Landsbygdscentra - Rosvik, Norrfjärden, Rognäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre - utgör noder för utveckling i Piteå kommun. Byggande är en prioriterad fråga varför även jordbruksmark kan komma att tas i anspråk.
- Alternativ till byggande på jordbruksmark ska alltid eftersökas. Vid intressekonflikter ska jordbruksmarken ges företräde.
- Nya större bebyggelseområden undviks på jordbruksmark
- Ny bebyggelse kan tillkomma på jordbruksmark i anslutning till befintlig bebyggelse, inom befintlig bebyggelsestruktur och inom eller i anslutning till verksamhetsområde VA.
- LRF ska alltid höras som remissinstans i frågor som berör jordbruksmark.

Trafik och kommunikationer

Trafiksystemet i Jävre

E4 delar Jävre i två delar. Planskilda trafikplatser med avfart/påfart inklusive bana för gång- och cykeltrafik finns i norra och södra delen av byn. Genom bebyggelsen på ömse sidor E4 leder gamla byvägar, bland annat Järevägen och Gamla Hedvägen vilka an knyter till Nordstigen söderut längs kusten och norrut mot Pitsund. I södra delen av byn finns Trafikverkets dubbelsidiga rastplats, för tung trafik på västra sidan och allmän rastplats på östra sidan, för vilka utvecklingsarbete pågår.

Förbindelser med omland

Närheten till E4 medger bra förbindelser för motortrafik. E4 är mötesfri väg med höga hastigheter, där fotgängare och cyklister inte ska korsa eller gå/cykla. Säkra och bra gång- och cykelförbindelser till och från Jävre är därför viktigt. Vägar som även tillåter fordon av mopedklass samt traktor är en viktig aspekt, där cykelleder i blandtrafik är ett alternativ. Alternativa förslag på gång- och cykelförbindelser norrut, för sträckan Jävre-Pitsund, finns framtagna av Trafikverket. Se figur xxx (BILD 1).

BILD 1 Jävre Trafikverkets förslag GC Jävre-Pitsund. Figur xxx. Tänkbara åtgärder framtagna av Trafikverket i Åtgärdsvalsstudie (Trafikverket, TRV 2015/42644).

Sträckan från Torrbackavägen i Jävre, nyttjar befintlig struktur och har anknytningar mot fritidsbebyggelseområden längs kusten. Liksom norrut saknas särskild gång- och cykelväg, parallellt med E4, även söderut men det finns möjlighet att gå och cykla längs motsvarande vägar och leder i blandtrafik.

Förbindelser inom byn

Viadukterna, som förbinder ömse sidor om E4, saknar säkra övergångsställen/passager. Även anslutningar till befintligt gatunät på ömse sidor av E4 har brister vilket leder till att barn och ungdomar korsar E4 i höjd med norra busshållplatsen. Den norra viadukten, tillsammans med delar av Röddingsvägen, ansluter till Jävre skola.

Ett sammanhängande gång- och cykelvägnät saknas i Jävre. En gång- och cykelväg längs Järevägen skulle höja trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter och skapa bättre förbindelse mellan byns norra och södra delar, med skola i norra delen och matbutik i den södra.

Under planeringsskedet har förslag på gång- och cykelvägar och gång- och cykelpassager i Jävre utpekats i Piteå kommuns *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017). Vidare utredning krävs för föreslagna sträckor och passager.

Kollektivtrafik och pendling

Längs Järevägen finns busshållplatser för länstrafikens lokala linjer. Hållplatserna saknar väderskydd, tillgänglighetsanpassning och cykelparkeringar. I Jävre cyklar många barn och ungdomar till hållplatserna, för vidare färd med buss. En knutpunkt för buss saknas.

Längs E4 finns två hållplatser för Länstrafikens stomlinjer. Trafiksituationen vid den norra hållplatsen längs E4 är problematisk då en nära övergång från hållplatsen, från Jävres östra sida, saknas. Den väg som finns idag över viadukten anses vara en för lång omväg och resenärer genar istället på ett trafikfarligt sätt över E4.

Samåkningsparkering finns vid Jävre Turiststation.

FÖRSLAG Trafik och kommunikationer

Förslag till förbättrat trafiksystem innebär samverkan med Trafikverket i gemensamma frågor kring det statliga vägnätet, insatser för vägar och kommunikationer inom orten och mellan orterna samt förbättrad gestaltning och funktion för platser där trafik är en viktig del.

(Se motsvarande numrering i kartan)

- Kommunen samverkar med Trafikverket för åtgärder längs Trafikverkets vägar:
  1. Gång- och cykelförbindelser Jävre-Pitsund.
  2. Över/underfart E4.
  3. Utveckling av rastplats.
- Utbyggnad av gång- och cykelvägar samt gång- och cykelpassager i Jävre. Barns säkra skolvägar prioriteras.

Följande sträckor i Jävre finns utpekade i *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017) och prioriteras i FÖP landsbygdscentra:

4. Järevägen.
5. Del av Röddingsvägen.

Följande passager i Jävre finns utpekade i *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017):

6. Korsning Järevägen – Röddingsvägen.
7. E4 – norra busshållplatsen. Ny passage alternativt flytt av busshållplatsen.

- Kollektivtrafiken utvecklas i samverkan med Länstrafiken:
  8. Utredning av knutpunkt för buss med väderskydd och cykelparkering.
  - 9, se även 7. Åtgärder norra busshållplatsen E4.
    - Utökade turer kvällar och helger, tätare turer dagtid.
    - Tillgänglighetsåtgärder vid busshållplatser.
    - Cykelparkeringar i anslutning till busshållplatser.

VA, avlopp; Klimat_miljö; IT

Vatten och avlopp

Kommunal försörjning av dricksvatten och spillvatten förekommer i stor del av tätorten. Någon planerad utbyggnad av kommunalt VA för befintlig bebyggelse finns inte i dagsläget (se vidare utbyggnadsplan 2017-2024). Befintligt verksamhetsområde för VA för Jävre och Jävrebodarna redovisas i figur xxx nedan.

BILD 2 Jävre x 2, 2.1 Verksamhetsområde VA Jävre och 2.2 Verksamhetsområde VA Jävrebodarna. Figur xxx och xxx. Befintliga verksamhetsområden för kommunalt vatten och avlopp i Jävre och Jävrebodarna.

I Jävre härrör dricksvattenförsörjningen från Piteå kommuns huvudvattentäkt i Svensbyfjärden och produceras på Degerängets vattenverk innan vidare distribution. Kapacitet finns i verket för ytterligare anslutningar, i delområden kan däremot ledningsnätets dimensionering göra att tillgänglig kapacitet begränsas. Jävrebodarna har ett eget mindre vattenverk. Grundvattnet innehåller mycket järn i området kring Jävrebodarna. Här får fritidshus utanför verksamhetsområdet endast hämta vatten via tappställen från det kommunala vattensystemet, då man vill hålla ner vattenproduktionen för att undvika att ta brunnar med höga järnhalter i drift. Vattenverket har uppnått full anslutningskapacitet.

En kommunal vattentäkt förekommer i Jävrebodarna med tillhörande vattenskyddsområde.

Avloppsreningen sker via tre lokala reningsverk som är belägna i Jävre, Jävrebodarna och Jävreronningen. Det finns möjlighet att nyansluta ett mindre antal fastigheter till verken.

Avfallshantering

Hushållen har källsortering av brännbart och matavfall. Det finns en återvinningsstation (ÅVS) som är belägen på vid Nybruksvägen/Barksjövägen. Tillgång till en återvinningscentral (ÅVC) finns på Bredviksbergets avfallsanläggning. Mobil ÅVC kommer till Jävre två gånger per år.

Klimat och Energi

Fjärrvärme

Fjärrvärmenät förekommer inte i området. Inga planer på att bygga fjärrvärme i Jävre finns i dagsläget.

Elförsörjning

Elnätet i Jävre landsbygdscentra har i dagsläget 287 elabonnenter som försörjs av ett 10 kV ledningsnät, med en god reservkapacitet för en eventuell utveckling av bostadsbyggande.

Klimatanpassning

Modellering av översvämning vid framtida kraftiga skyfall har inte genomförts från området. Problem vid skyfall har förekommit (till exempel höga flöden i Nordån när vägtrumman under E4:an var igensatt).

IT

AB PiteEnergi bygger, underhåller och äger Piteå kommuns stadsnät (fiber). Stadsnätet är ett öppet stadsnät, vilket innebär att olika leverantörer kan erbjuda tjänster till slutkund via stadsnätet.

FÖRSLAG VA, avlopp; Klimat_miljö, IT

(Se motsvarande numrering i kartan)

- **10.** Utredning av utformning, tillgänglighet och belysning vid ÅVS.
- **11.** Utpekade områden för bebyggelse kräver utökat verksamhetsområde för VA.

Sammanfattning och åtgärder

Social hållbarhet

Jävre är en ort med hög förvärvsfrekvens och stor utpendling. Bra kommunikationer med ett hela resanperspektiv är viktigt om arbetslivet ska fungera för både kvinnor och män. Kommunikationerna är viktiga för arbete, fritid och integration. Barnen och ungdomarna trivs i Jävre men upplever det som om 'deras miljöer'-lekplatser, var utrustning är placerad, mötesplatser inomhus och utomhus etc. kan utvecklas. Badplatsen vid Bunässand är populär. Antalet äldre kommer att öka och behov av lösningar för äldre behöver tillgodoses.

Natur och vatten, Grönstruktur, Kultur och fritid

- Naturområdet längs Jävreån från kvarnområdet till fyrplatsen föreslås bli utvecklat till en tillgänglig naturpark med led som binder samman de olika byadelarna. Förslag arbetas fram i samarbete med byn.
- Barnens och ungdomarnas miljöer ses över samlad. Skolskog säkerställs i plan och kopplas på ett bra sätt till skolan och byn.
- Högberget naturmiljö säkras och utvecklas för klättring
- Trädplan upprättas.
- Ömse sidor E4 utvecklas turistiskt.

Samhällsservice, Skola, Vård och omsorg, Arbete och näringsliv

- Skolans område ses över avseende utbyggnadsmöjligheter av idrottshall, trafikmiljö och skolan som mötesplats både utomhus och inomhus. Gång- och cykelvägar mellan skolan och målpunkter i byn ägnas särskild uppmärksamhet.
- Plats för spontan-/näridrottsplats föreslås vid skolan.
- Anpassat boende för äldre behöver tillskapas. Byggnad av marklägenheter att hyra föreslås i centralt läge. Sammanbindande bra promenader i centrala byn behövs.
- Centrum utvecklas som plats för företagande. Utvecklingsplan arbetas fram.

Kulturmiljö, Boende byggande, Gestaltning

- Ny bebyggelse anpassas till värdefulla kulturmiljöer.
- Utpekade värdefulla kulturmiljöer/byggnader ges adekvat skydd. Utförda inventeringar kompletteras och kulturmiljöprogram för Jävre arbetas fram.
- Byggnad av lägenheter prioriteras nära byvägen. Behovet av anpassat boende tillgodoses.
- Byakarakteren utvecklas genom förtätning. Variation eftersträvas vad gäller material och färg.
- Gestaltningförslag för busstorg arbetas fram.
- Centrums funktion utvecklas genom ytterligare bebyggelse i centrala lägen. Centrumgrupp bildas för utveckling av centrummiljön.

Trafik och kommunikationer

- Gång- och cykelförbindelser längs sträckan Jävres-Pitsund föreslås, där vägar som även tillåter fordon av mopedklass samt traktor är en viktig aspekt, där cykelleder i blandtrafik är ett alternativ.
- Gång- och cykelvägnätet inklusive passager byggs ut i Jävre enligt Piteå kommuns *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017), där barns säkra skolvägar prioriteras. Ett sammanhängande gång- och cykelvägnät behövs inom Jävre för att knyta ihop byns olika delar och möjliggöra utveckling av centrum. Den norra korsningen över E4, tillsammans med den del av Röddingsvägen som leder till Jävre skola, kräver ny utformning som möjliggör säker passage mellan bydelarna och busshållplatsen för norrgående trafik.
- En knutpunkt för buss, med god tillgänglighet och cykelparkering, utreds i syfte att främja hållbart resande och säkra skolvägar.
- Kollektivtrafiken utvecklas tillsammans med Länstrafiken.
- Belysning och tillgänglighet utreds vid återvinningsstation.
- Utpekade områden för bebyggelse kräver utökat verksamhetsområde för VA.

Målbild Jävre

Jävre är en aktiv ort med läge mellan Piteå och Skellefteå. För pendling behövs tydliga och trafiksäkra sammanhang runt E4. Utvecklingen av Jävre är starkt tack vare gemensamma utvecklingsprojekt. Byn stärks ytterligare av byggande och strukturer som binder samman byns norra och södra del. Lägenheter byggs i anslutning till byvägen och enbostadshus på sjösidan. Bra miljöer för barn och unga utvecklas. Fortsatt brett samarbete eftersöks för att utveckla besöksnäring och turism. Natur- och kulturgivna kvalitéer säkras.